

Jungtinės Tautos

CCPR/C/142/D/3844/2020

Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas

Platinimas: visuotinis
2024 m. gruodžio 17 d.

Originalo kalba: anglų

Žmogaus teisių komitetas

Komiteto sprendimas, priimtas pagal Fakultatyvų protokolą dėl pranešimo Nr. 3844/2020*, **

<i>Pranešimą pateikė:</i>	S. F., atstovaujamas teisinio atstovo Stanislovo Tomo
<i>Galima auka:</i>	Autorius
<i>Valstybė, Pakto Šalis:</i>	Lietuva
<i>Pranešimo pateikimo data:</i>	2019 m. liepos 26 d. (pirminis teikimas)
<i>Nuorodos į dokumentus:</i>	Sprendimas, priimtas pagal Komiteto darbo reglamento 92 taisyklę ir perduotas Valstybei, Pakto Šaliai, 2020 m. lapkričio 9 d. (nepateikiamas dokumento forma)
<i>Sprendimo priėmimo data:</i>	2024 m. lapkričio 7 d.
<i>Dalykas:</i>	Profesinei sąjungai vadovavusio darbuotojo atleidimas iš darbo
<i>Procesinis klausimas:</i>	Pagrindimas
<i>Materialiniai klausimai:</i>	Laisvė jungtis į asociacijas; nuomonės ir saviraiškos laisvė; darbo ir darbuotojų teisės
<i>Pakto straipsniai:</i>	19 ir 22
<i>Fakultatyvaus protokolo straipsnis:</i>	2

1. Pranešimo autorius – Lietuvos pilietis S. F., gimęs 1974 metais. Jis teigia, kad Valstybė, Pakto Šalis, pažeidė Pakto 19 ir 22 straipsniuose įtvirtintas jo teises. Fakultatyvus protokolą Valstybei, Pakto Šaliai, įsigaliojo 1992 m. vasario 20 d. Autoriui atstovauja teisinis atstovas.

Autoriaus pateikti faktai

* Priimta Komiteto 142-ojoje sesijoje (2024 m. spalio 14 d. –lapkričio 7 d.).

** Nagrinėjant šį pranešimą dalyvavo toliau išvardyti Komiteto nariai: Tania María Abdo Rocholl, Wafaa Ashraf Moharram Bassim, Rodrigo A. Carazo, Yvonne Donders, Mahjoub El Haiba, Carlos Gómez Martínez, Laurence R. Helfer, Marcia V. J. Kran, Bacre Waly Ndiaye, Hernán Quezada Cabrera, José Manuel Santos Pais, Soh Changrok, Tijana Šurlan, Kobayyah Tchamdja Kpatcha, Teraya Koji, Hélène Tigroudja ir Imeru Tamerat Yigezu.

2.1. Nuo 1995 m. iki 2015 m. rugpjūčio 7 d.¹ autorius dirbo AB „Lietuvos geležinkeliai“, kurią valdo Susisiekimo ministerija. Jo pareigos buvo remontuoti ir tikrinti vagonus prieš jiems išvykstant, užtikrinant atitiktą techniniams saugumo reikalavimams.

2.2. Nuo 2011 m. rugpjūčio 10 d. autorius taip pat yra AB „Lietuvos geležinkeliai“ darbuotojų profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkas. Jis gina darbuotojų teises ir kovoja su korupcija. Jis yra kėlęs rimtų įtarimų dėl korupcijos, atskaitomybės ir skaidrumo stokos valstybės įmonėse, taip pat dėl didelio masto sukčiavimo ir pinigų plovimo mokesčių mokėtojų sąskaita.

2.3. Pagal Lietuvos įstatymus darbuotojai, remdamiesi kolektyvine profesinės sąjungos ir darbdavio sutartimi, gali streikuoti. Nuo 2011 m. autorius, kaip profesinės sąjungos „Solidarumas“ vadovas, vykdė kampaniją dėl AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir jos darbuotojų kolektyvinės sutarties pasirašymo. Derybos prasidėjo tik 2017 m. pabaigoje. 2017 m. gruodžio 29 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“ derybas tęsti atsisakė, tuo nepripažindama savo darbuotojų teises streikuoti.

2.4. Už tai, kad palaiko streiką ir kolektyvinę sutartį, autorius buvo atleistas iš darbo. AB „Lietuvos geležinkeliai“ taip pat persekiojo ir baugino profesinės sąjungos „Solidarumas“ narius. Dėl to autorius sudarė galimybę profesinės sąjungos „Solidarumas“ nariui būti slapta. Po šios priemonės profesinės sąjungos „Solidarumas“ sudėtis pasikeitė ir dauguma jos narių yra slapta. Profesinė sąjunga „Solidarumas“ priversta susitikimus rengti ir burtis slapta.

2.5. 2014 m. liepos 28 d. autorius organizavo darbuotojų protestus prie AB „Lietuvos geležinkeliai“, prie kitos valstybės įmonės ir prie Susisiekimo ministerijos. Jis ir kiti darbuotojai skandavo: „Ne – profesinės sąjungos narių persekiojimui“, „Gana savivalės“, „Ne – psichologiniam terorui“, „Ne – bauginimui ir terorui“, „Ne – korupcijai“.

2.6. Vyriausybė žiniasklaidos dėmesio sulaukusių protestus nuslopino ir inicijavo protestų organizatorių, taip pat ir autoriaus, atleidimo iš darbo procesą. 2012 m. spalio 30 d. [sic] AB „Lietuvos geležinkeliai“ priėmė įsakymą, kuriuo autorius buvo atleistas iš darbo.

2.7. Autorius savo atleidimą sėkmingai apskundė. 2013 m. liepos 15 d. Vilniaus apygardos teismas priėmė sprendimą grąžinti jį į pareigas, ir jis toliau jas ėjo AB „Lietuvos geležinkeliai“. Tačiau jis baiminosi, kad iš darbo vėl bus atleistas dėl savo profsąjunginės darbinės ir antikorupcinės veiklos. Iki 2015 m. jis atstovavo darbuotojams keliuose teisminiuose procesuose prieš AB „Lietuvos geležinkeliai“.

2.8. 2015 m. penkis kartus, dirbdamas vagonų tikrintoju, autorius atsisakė pasirašyti žurnale, kuriame buvo nurodyta, kad techninę priežiūrą jis baigė ir kad sąstatai paruošti išvykti. Autorius šiame žurnale pasirašyti atsisakė, nes tais atvejais patikrinimus jam buvo pavesta atlikti vakare. Tokiais atvejais traukinys išvykdavo ryte, t. y. praėjus maždaug 12 valandų po jo atlikto patikrinimo. Autorius manė, kad tokia situacija buvo rizikinga. Per 12 valandų po patikrinimo kas nors galėjo sabotuoti traukinį ir išprovokuoti avariją. Dėl to galėjo žūti keleiviai. Baimindamasis tokios situacijos, 2015 m. rugsėjo 9, 11, 13, 17 ir 21 d. autorius tikrinimo žurnale įrašė: „Nepriimu atsakomybės.“

2.9. 2015 m. rugsėjo 28 d. autorius vėl buvo atleistas iš darbo. 2016 m. birželio 9 d. Vilniaus miesto apylinkės teismas jo skundą dėl atleidimo iš darbo atmetė. 2016 m. gruodžio 28 d. Vilniaus apygardos teismas atmetė pareiškėjo apeliacinį skundą dėl apylinkės teismo sprendimo. 2017 m. lapkričio 10 d. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atmetė jo kasacinį skundą. Autorius teigia, kad jis nepateikė to paties klausimo svarstyti kitai tarptautinei institucijai.

Skundas

3.1. Autorius teigia, kad, pažeidžiant Pakto 19 straipsnį, iš darbo valstybinėje geležinkelių bendrovėje jis buvo atleistas nubaudžiant už nuomonės reiškimą. Teiginys, kurį jis įrašė tikrinimo žurnale („nepriimu atsakomybės“) penkis kartus, išreiškė jo nuomonę dėl geležinkelių bendrovės ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos saugumo politikos. Taip geležinkelių bendrovei buvo daromas spaudimas pakeisti savo taisykles, kad padidintų keleivių saugumą. Todėl autorius dėl šio teiginio neturėjo būti atleistas iš darbo.

3.2. Pažeidžiant Pakto 22 straipsnyje įtvirtintas autoriaus teises, Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymo 21 straipsnio 1 dalis nenumato darbuotojų, išrinktų į profesinių sąjungų valdymo organus, apsaugos reikalavimo. Pagal šią vidaus teisės nuostatą darbuotojas, išrinktas į profesinės sąjungos valdymo organą, iš darbo be to valdymo organo sutikimo negali būti atleistas, jei nėra darbuotojo kaltės. Tačiau jei darbuotojas yra kaltas, net profesinės sąjungos pirmininkas gali būti atleistas be profesinės sąjungos sutikimo. Jei į profesinės sąjungos valdymo organą išrinktas darbuotojas yra atleidžiamas iš darbo, turėtų būti preziumuojama, kad toks atleidimas yra neleistina nuobauda už profsąjunginę veiklą.

Valstybės, Pakto Šalies, pastabos dėl priimtumo ir esmės

4.1. 2021 m. liepos 9 d. pastabose Valstybė, Pakto Šalis, teigia, kad pranešimas yra nepriimtinas, nes jis nepakankamai pagrįstas ir *ratione materiae* nesuderinamas su Pakto nuostatomis. Dėl tų pačių priežasčių jis yra nepagrįstas. Galiojančiuose oficialiuose pareiginiuose nuostatuose buvo nustatyta, kad geležinkelio vagonų tikrintojas-remontininkas atsako už tinkamą nustatytų pareigų atlikimą, pateiktos informacijos teisingumą, tinkamą ir laiku vykdomą

¹ Autorius taip pat nurodo, kad 2015 m. rugsėjo 28 d. iš darbo jis buvo atleistas.

traukinių vagonų techninę priežiūrą, darbo tvarkos taisyklių ir kitų teisės aktų vykdymą. Su pareiginiais nuostatais autorius susipažino ir juos pasirašė 2015 m. rugsėjo 4 d. Savo parašu jis taip pat patvirtino, kad pareiginius nuostatus privalo vykdyti, tačiau dokumente ranka padarė priedą: „tik tiek, kiek tai yra įmanoma ir neprieštaruja Lietuvos Respublikos įstatymams, [Europos Sąjungos] įstatymams ir kitiems reglamentuojantiems dokumentams ir mano surašytoms pastaboms“.

4.2. 2014 m. liepos 1 d. autorius pasirašė Vaidotų geležinkelio stoties veiklos technologiją. 2014 m. rugpjūčio 11 d. jis pasirašė tuo metu galiojusias darbo tvarkos taisykles. Šios taisyklės buvo suderintos su autoriumi, kaip AB „Lietuvos geležinkeliai“ profesinės sąjungos pirmininku. Iš tiesų 2014 m. liepos 24 d. taisyklės jis pasirašė eidamas šias pareigas. Taisyklių 79 punkte buvo nustatyta, kad darbo pareigų nevykdymas arba netinkamas vykdymas dėl darbuotojo kaltės yra darbo drausmės pažeidimas. Taisyklių 80 ir 81 punktuose nustatyta, kad už drausmės pažeidimus, pavyzdžiui, tiesioginių darbo pareigų nevykdymą ir netinkamą jų vykdymą, skiriamos nuobaudos, įskaitant atleidimą iš darbo. Taisyklių 95 ir 96 punktuose nustatyta, kad individualius darbo ginčus, kurių nepavyksta išspręsti šalims, nagrinės darbo ginčų komisija ir teismai.

4.3. 2014 m. balandžio 15 d. autorius pasirašytinai patvirtino, kad yra susipažinęs su oficialia AB „Lietuvos geležinkeliai“ techninės vagonų priežiūros instrukcija, kurioje nurodyta, kad darbuotojai turi laiku ir kokybiškai atlikti techninę vagonų priežiūrą.

4.4. 2015 m. rugsėjo 9, 11, 13, 17 ir 21 d. autorius vietoj savo parašo tikrinimo žurnale įrašė: „nepriimu atsakomybės“. 2015 m. rugsėjo 15 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“, remdamasi Darbo kodekso 240 straipsnio 1 dalimi, pareikalavo iš autoriaus raštu pasiaiškinti, kodėl 2015 m. rugsėjo 9, 11 ir 13 d. jis nepasirašė tikrinimo žurnale, taip pažeisdamas veiklos technologijos 5.5.18 punktą. 2015 m. rugsėjo 21 d. autorius pateikė rašytinį atsakymą, kuriame nurodė, kad tvarkos nepažeidė, nes žurnale pasirašyti privalo tik tuomet, kai traukinys išvyksta jo pamainos metu. Jei traukinys išvyksta po jo pamainos, už patikrinimą jis negali būti atsakingas, nes traukinio pasiimti namo ir iki kitos pamainos pradžios vėl jo atnešti jis negali. Jis teigė, kad tokie darbuotojai kaip jis, kurių AB „Lietuvos geležinkeliai“ nemėgsta, gali būti pripažinti atsakingais už netinkamus veiksmus, kurių jie nepadarė.

4.5. 2015 m. rugsėjo 18 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“ dėl 2015 m. rugsėjo 15 ir 17 d. nepasirašyto žurnalo autoriui išsiuntė panašų raštą. 2015 m. rugsėjo 23 d. autorius pateikė atsakymą ir nurodė, kad visus savo paaiškinimus pateikė 2015 m. rugsėjo 21 d. rašte.

4.6. 2015 m. rugsėjo 18 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“ surašė autoriui raštą, kuriame patvirtino, kad 2015 m. rugsėjo 4 d. gavo pranešimą, jog autorius nevykdė kelių jo pareiginiuose nuostatuose nustatytų reikalavimų. AB „Lietuvos geležinkeliai“ patvirtino, kad išnagrinėjo autoriaus atsakymus ir su jais nesutiko, taip pat informavo autorių, kad jis privalo vykdyti pareiginius, veiklos technologijos ir kitų susijusių dokumentų nuostatus. AB „Lietuvos geležinkeliai“ taip pat autorių įspėjo, kad jo atsakymas vykdyti šių teisės aktų reikalavimus bus laikomas savavaliavimu. 2015 m. rugsėjo 19 d. šis raštas autoriui buvo įteiktas pasirašytinai.

4.7. Panaši tvarka buvo taikoma ir dėl penktojo incidento 2015 m. rugsėjo 21 d. Tą pačią dieną AB „Lietuvos geležinkeliai“ raštu pareikalavo autoriaus pateikti pasiaiškinimą. 2015 m. rugsėjo 23 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“ surengė pasitarimą, kuriame dalyvavo autorius. Jis nurodė, kad savo argumentus jau pateikė, kad įspėjimą gavo, kad jo sprendimas nepasirašyti žurnale buvo sąmoningas, pasirašyti jis neturėjo teisinės pareigos ir kad jam gali kilti problemų, jei po jo atlikto patikrinimo ir prieš sąstatams išvykstant kas nors atsitiktų. Šiame pasitarime AB „Lietuvos geležinkeliai“ nusprendė dėl 2015 m. rugsėjo 21 d. autoriaus nepasirašyto tikrinimo žurnalo taikyti jam drausminę atsakomybę.

4.8. 2015 m. rugsėjo 25 d. dėl 2015 m. rugsėjo 21 d. autorius pateikė rašytinius paaiškinimus dėl nepasirašyto žurnalo. Jis teigė, kad jo pozicija nepasikeitė, ir paprašė AB „Lietuvos geležinkeliai“ daugiau nereikalauti pasiaiškinimų tuo pačiu klausimu.

4.9. 2015 m. rugsėjo 24 ir 25 d. autorius ir vėl atsisakė pasirašyti privalomą vagonų tikrinimo žurnalą.

4.10. 2015 m. rugsėjo 28 d. oficialiu įsakymu autorius buvo atleistas iš darbo dėl 2015 m. rugsėjo 9, 11, 13, 15 ir 17 d. padarytų pažeidimų. Įsakyme buvo aprašytos minėtos procedūrinės priemonės ir raštai.

4.11. Vilniaus miesto apylinkės teisme autorius teigė, kad AB „Lietuvos geležinkeliai“ pažeidė Darbo kodekso 134 straipsnio 1 dalį ir 227 straipsnio 1 dalį, nes neatsižvelgė į autoriaus aplinkybes (taip pat į ankstesnį nepagrįstą atleidimą iš darbo) ir paskyrė neproporcingą drausminę nuobaudą. Jis taip pat įrodinėjo, kad nebuvo gautas geležinkelio darbuotojų profesinės sąjungos, kurios pirmininkas jis buvo, tarybos sutikimas dėl jo atleidimo. Autorius tvirtino, kad darbo drausmė turi būti užtikrinama ne drastiškomis priemonėmis, o sudarant organizacines ir ekonomines sąlygas našiam darbui bei skatinant už gerą darbą. Jis įrodinėjo, kad buvo persekiojamas dėl savo profsąjunginės veiklos.

4.12. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2016 m. birželio 9 d. sprendime atsižvelgė į autoriaus darbo funkcijas pagal pareiginius nuostatus. Buvo atkreiptas dėmesys į reikalavimą, kad tikrintojai turi pasirašyti tikrinimo žurnalą, taip pat į autoriaus patvirtinimą, kad su atitinkamomis taisyklėmis jis buvo susipažinęs. Teismas padarė toliau nurodytas išvadas: atleidimo iš darbo procedūra pagal atitinkamas Darbo kodekso nuostatas nebuvo pažeista, o AB „Lietuvos geležinkeliai“, pateisindama autoriaus atleidimą, pagrįstai jo veiksmus įvertino kaip savavaliavimą ir šiurkštų darbo

drausmės pažeidimą. 2015 m. rugsėjo 9, 11, 13, 15 ir 17 d. autorius sąmoningai, pakartotinai ir sistemingai, net ir gavęs AB „Lietuvos geležinkeliai“ įspėjimą dėl pažeidimo ir jo pasekmių, ne pasirašė žurnale, o įrašė „neprisimu atsakomybės“. Jis taip pat pasielgė ir 2015 m. rugsėjo 24 bei 25 d. – net ir po 2015 m. rugsėjo 23 d. pasitarimo. Parašu buvo patvirtinama, kad patikrinimas atliktas. Jis reiškė atsakomybę už savo veiksmus, o ne kitų asmenų veiksmus. Autoriui, kuris tikrintojų dirbo nuo 1995 metų, tai turėjo būti žinoma. Darbo tvarką jis pažeidė tyčiniiais, sąmoningais ir sistemingais veiksmais, be jokio objektyvaus pagrindo. AB „Lietuvos geležinkeliai“ prarado pasitikėjimą juo. Jis ne kartą buvo baustas už ankstesnius drausmės pažeidimus. Neadekvatų ir konfliktišką būdą autorius parodė ir posėdžio metu. Nebuvo jokių aplinkybių, įrodančių, kad autorius buvo persekiojamas dėl savo veiklos profesinėje sąjungoje. Su juo nebuvo mėginama susidoroti. AB „Lietuvos geležinkeliai“ jo veiksams nebuvo nustačiusi jokių apribojimų.

4.13. 2016 m. gruodžio 28 d. nutartyje Vilniaus apygardos teismas padarė toliau nurodytas išvadas. Autoriaus nepritartimas AB „Lietuvos geležinkeliai“ tikrinimo darbo organizavimui ir jo veikla profesinėje sąjungoje neatleido jo nuo tiesioginių pareigų vykdymo. Jis veikė savavališkai, nes nesilaikė oficialių darbo reikalavimų. AB „Lietuvos geležinkeliai“ buvo autorių įspėjusi, kad jo atsisakymas vykdyti reikalavimus bus laikomas savavaliavimu. Jo paaiškinimas dėl savo elgesio nebuvo susijęs su jo darbo pareigų, pagal kurias jis turėjo pasirašyti atitinkamą žurnalą, esme. Tikrintojų parašas reiškia, kad tikrintojas per savo pamainą atliko patikrinimą. Autoriaus aiškinimas reikštų, kad jis turėtų būti atleidžiamas nuo dalies darbo pareigų, o nepasirašymas reikštų, kad patikrinimas nebuvo atliktas. Įrašydamas „neprisimu atsakomybės“, autorius siekė to paties tikslo, kurio nepasiekė eidamas profesinės sąjungos vadovo pareigas. Tai yra jis siekė įtvirtinti taisyklę, kad visi veiksmai bendrovėje būtų įforminami perdavimo ir priėmimo aktais. Šis tikslas negalėjo būti laikomas visų darbuotojų interesų gynimu. Be to, autorius šio tikslo siekė pažeisdamas vidaus teisės reikalavimus. Pagal Darbo kodekso 229 straipsnį teisė organizuoti darbuotojų darbą priklauso darbdaviui. Nevykdydamas savo darbo pareigų, autorius viršijo savo įgaliojimus. Byloje nėra duomenų, kad autoriaus atleidimas būtų siejamas su jo naryste profesinėje sąjungoje ar skundo prieš AB „Lietuvos geležinkeliai“ pateikimu. Drausminė nuobauda nebuvo per griežta, atsižvelgiant į AB „Lietuvos geležinkeliai“ veiklą, autoriaus darbo pareigų įtaką ir galimas pasekmes, kurios galėjo kilti netinkamai atlikus techninę traukinių vagonų ir stabdžių patikrą. Autorius ne kartą nevykdė veiklos technologijoje nustatytų reikalavimų. Iš jo 2015 m. rugsėjo 25 d. paaiškinimų matyti jo nepagarbus elgesys su kolegomis ir nesugebėjimas palaikyti dalykinę atmosferą. Jis pripažino, kad sąmoningai neprisirišė atsakomybės už savo pareigų nevykdymą.

4.14. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2017 m. lapkričio 10 d. nutartyje padarė toliau nurodytas išvadas. Žemesniosios instancijos teismų išvados buvo pagrįstos. Autoriaus darbo pareigos buvo susijusios su geležinkelių transporto saugumu, todėl turėjo būti atliekamos griežtai laikantis įstatymų. Remiantis žemesniosios instancijos teismų nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis ir taikomomis teisės normomis, autoriaus padarytas darbo drausmės pažeidimas buvo pagrįstai kvalifikuotas kaip savavaliavimas ir pripažintas šiurkščiu drausmės pažeidimu. Pažeidimus autorius darė sąmoningai, daug kartų ir net gavęs įspėjimus to nedaryti. Įspėjimų jis nepaisė. Jo darbdavys neturėjo pagrindo tikėtis, kad ateityje jis nepažeis darbo tvarkos. Drausminės atsakomybės tikslai autoriaus atveju nebūtų buvę pasiekti švelnesne nuobauda. Žemesniosios instancijos teismai aiškinosi aplinkybes, susijusias su autoriaus veikla profesinėje sąjungoje ir darbdavio kritika, ir padarė išvadą, kad šios aplinkybės neturėjo įtakos paskirtai nuobaudai.

4.15. 2016 m. sausio 8 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“ parengė autoriaus padarytų drausmės pažeidimų pažymą. Autorius nevykdė įvairių teisės aktų ir oficialių darbo tvarkos reikalavimų. Pažymoje nurodyta, kad AB „Lietuvos geležinkeliai“ autoriui drausminės nuobaudas skyrė 2002 m. liepos 12 d., 2002 m. rugsėjo 23 d., 2003 m. spalio 1 d., 2006 m. rugsėjo 15 d., 2010 m. gegužės 3 d., 2011 m. balandžio 12 d., 2012 m. vasario 1 d., 2012 m. vasario 20 d., 2012 m. spalio 30 d., 2014 m. gegužės 2 d., 2015 m. gegužės 18 d., 2015 m. rugpjūčio 11 d. ir 2015 m. rugsėjo 28 d. Drausminės nuobaudos autoriui buvo paskirtos tiek iki jo dalyvavimo profesinės sąjungos veikloje, tiek ir po to. Dalyvauti jis pradėjo 2011 m. liepos 27 d.

4.16. Bylai reikšmingu metu, t. y. 2015 m. sausio 1 d., AB „Lietuvos geležinkeliai“ veikė 43 profesinės sąjungos. Tą dieną autoriaus vadovaujamos profesinės sąjungos nariais buvo tik 73 bendrovės darbuotojai, o kitų 42 profesinių sąjungų nariais tą pačią dieną buvo 4 490 bendrovės darbuotojų. Šios 42 profesinės sąjungos jungėsi į profesinių sąjungų federacijas, o autoriaus vadovaujama profesinė sąjunga liko izoliuota.

4.17. Valstybė, Pakto Šalis, nacionaliniu lygmeniu tinkamai užtikrina teisę jungtis į asociacijas, tuo įgyvendindama visus savo tarptautinius įsipareigojimus. 1994 m. rugsėjo 26 d. Lietuva ratifikavo 1949 m. TDO konvenciją dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas Nr. 98. Jei dėl profesinių sąjungų sutikimo atleisti darbuotoją iš darbo nesikreipiama pagal reikalavimus, veiksmingas teisių gynimo priemonės užtikrina nacionaliniai teismai².

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-300/2014.

4.18. Pakto 19 straipsnis autoriaus atveju netaikomas, nes jo atleidimas 2015 metais nebuvo susijęs su jo veikla profesinėje sąjungoje³. Valstybė, Pakto Šalis, remiasi atitinkamomis nacionalinių teismų nustatytomis aplinkybėmis. Teisė laikytis savo nuomonės nėra tas pats kaip sąmoningi, tyčiniai ir sistemingi vidaus įstatymų pažeidimai. Tyčinis nacionalinių reikalavimų, susijusių su tiesioginių darbo pareigų vykdymu, nesilaikymas, kai kyla pavojus geležinkelio keleivių sveikatai ir saugumui, negali būti prilyginamas nuomonei. Valstybė, Pakto Šalis, išsamiai paaiškina savo poziciją, kad autoriaus atleidimas iš darbo buvo teisėtas, juo buvo siekiama teisėto tikslo ir jis buvo proporcingas. Pagal Darbo kodekso 238 straipsnį, skiriant drausminę nuobaudą, turi būti atsižvelgiama į darbo drausmės pažeidimo sunkumą, aplinkybes ir sukeltas pasekmes, darbuotojo kaltę ir į tai, kaip darbuotojas dirbo anksčiau. Autoriaus argumentas, kad nacionaliniai teismai neįvertino jo nesutikimo su administracija įtakos paskirtai drausminei nuobaudai, yra nepagrįstas. Priešingai, šį klausimą nagrinėjo visi trys teismai.

4.19. Autorius niekada nebuvo verčiamas prisiimti atsakomybės už kitų asmenų veiksmus. Jei po autoriaus atliktų techninių patikrinimų traukiniams kas nors būtų nutikę, darbdavys būtų atlikęs tyrimą ir ėmęsis atitinkamų teisinių priemonių atsakingų asmenų atžvilgiu. Nacionaliniuose teismų procesuose AB „Lietuvos geležinkeliai“ patvirtino, kad nė vienas Vaidotų geležinkelio stoties vagonų tikrintojas-remontininkas niekada nebuvo kaltinamas dėl kokių kitų asmenų veiksmų užbaigus techninę priežiūrą. Teismams pateiktuose dokumentuose AB „Lietuvos geležinkeliai“ taip pat paaiškino, kad geležinkelio infrastruktūra yra ypatingos svarbos ir reikalauja specializuotos apsaugos. Vaidotų geležinkelio stoties ir infrastruktūros saugumą dienos ir nakties metu užtikrinti buvo pavesta atskirai įmonei, kurios specializacija – teikti Lietuvos geležinkelio stočių apsaugos paslaugas. Be to, geležinkelio teritorija buvo aptverta. Taigi autoriaus baimė buvo visiškai nepagrįsta.

4.20. Dėl Pakto 22 straipsnio autorius klaidingai teigia, kad Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymo 21 straipsnio 1 dalimi nėra užtikrinama tinkama darbuotojų, išrinktų į profesinių sąjungų valdymo organus, apsauga. Tarptautinėje teisėje reikalaujama, kad profesinių sąjungų pareigūnai būtų veiksmingai saugomi nuo diskriminacijos, neigiamų narystės ir veiklos profesinėse sąjungose pasekmių, užtikrinant profesinių sąjungų pareigūnų darbo santykių apsaugą nuo neigiamų veiksmų, taip pat nuo atleidimo iš darbo. Tačiau tarptautinėje teisėje nėra nurodytos konkrečios priemonės ir nėra reikalaujama, kad apsaugą nuo atleidimo iš darbo valstybės užtikrintų visais atvejais⁴.

4.21. Kaip pažymėjo nacionaliniai teismai, ginčui aktualiu laikotarpiu galiojusio 2002 m. Darbo kodekso 134 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, kad profesinės sąjungos pirmininkas ar darbo tarybos pirmininkas kadencijos laikotarpiu negali būti atleistas iš darbo pagal Darbo kodekso 136 straipsnio 3 dalies 1 punktą be išankstinio tos profesinės sąjungos arba darbo tarybos atstovaujamojo organo sutikimo. Autoriui ši nuostata nebuvo taikoma, nes jo darbo sutartis pagal Darbo kodekso 136 straipsnio 3 dalies 2 punktą buvo nutraukta dėl šiurkštaus drausmės pažeidimo. Kadangi autorius darbdavio iniciatyva iš darbo buvo teisėtai atleistas už šiurkštų drausmės pažeidimą, išankstinio profesinės sąjungos sutikimo pagal įstatymą nereikėjo.

Autoriaus pastabos dėl Valstybės, Pakto Šalies, pastabų dėl priimtumo ir esmės

5.1. 2021 m. rugsėjo 29 d. pastabose autorius pakartoja savo argumentus ir tvirtina, kad reikšdamas nuomonę, už kurią buvo atleistas, jis siekė savo, kaip profesinės sąjungos nario, tikslų.

5.2. Pagal Pakto 19 straipsnį saviraiškos laisvė apima bet kokią autoriaus parašo formą. Jo ranka įrašyta frazė „neprisiimu atsakomybės“ yra parašo forma.

5.3. Valstybė, Pakto Šalis, pripažino, kad pagal vidaus teisės aktus buvo draudžiama pareiškėja, kaip profesinės sąjungos lyderį, atleisti iš darbo, nes profesinė sąjunga su atleidimu nesutiko. Jo atleidimas buvo neteisėtas ir neproporcingas teisėtam tikslui. Dėl jo pareigų profesinėje sąjungoje įrodinėjimo našta turėtų tekti Valstybei, Pakto Šaliai, siekiant paneigti prielaidą, kad jis buvo atleistas jį baudžiant. Su kitais Valstybės, Pakto Šalies, pastabų aspektais autorius nesutinka.

Papildomos Valstybės, Pakto Šalies, pastabos

6. 2022 m. sausio 28 d. pastabose Valstybė, Pakto Šalis, teigia, kad autorius ignoravo anksčiau jos pateiktus paaiškinimus ir dėl daugelio klausimų išreiškė iš esmės klaidinančią poziciją. Jo argumentai yra nepagrįsti. Autorius neteisingai tvirtina, kad Valstybė, Pakto Šalis, pripažino, jog, nepasirašydamas žurnale, jis siekė profsąjunginių tikslų. Jis taip pat neteisingai teigė, kad Valstybė, Pakto Šalis, pripažino, jog autoriaus atleidimas buvo bausmės už atsisakymą pakeisti nuomonę forma. Iš tiesų Valstybė, Pakto Šalis, laikosi tvirtos pozicijos, kad AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir trys nacionaliniai teismai nustatė, jog autorius, kaip darbuotojas, pažeidė savo darbo pareigas pagal vidaus teisę. Valstybė, Pakto Šalis, pakartoja savo paaiškinimus šiuo klausimu. Ji priduria, kad teismai nustatė, jog autorius nesilaikė nustatytos traukinių tikrinimo tvarkos ir sąstatą turėjo tikrinti kitas darbuotojas. Tai reiškia, kad buvo sutrikdytas geležinkelio stoties

³ Europos Žmogaus Teisių Teismo 2019 m. vasario 26 d. nutarimas byloje *Augustė prieš Lietuvą*, peticija Nr. 65717/14, 32–37 punktai; Europos Žmogaus Teisių Teismo 2015 m. sausio 13 d. sprendimas byloje *Petropavlovskis prieš Latviją*, peticija Nr. 44230/06, 75–87 punktai.

⁴ Valstybė, Pakto Šalis, pateikia pagrindinę informaciją apie Lietuvos darbo įstatymų raidą pereinant nuo buvusios sovietinės sistemos prie demokratinės.

darbo ritmas ir tie patys darbai buvo atliekami du kartus. Toks užduočių dubliavimas galėjo turėti įtakos traukinių išvykimo laikui. Taigi autoriaus pareigų nevykdymas negali būti laikomas formaliu ar mažareikšmiu.

Komiteto apsvarstyti klausimai ir procesas Komitete

Priimtino vertinimas

7.1. Prieš pradėdamas nagrinėti bet koki pranešime pateiktą skundą, Komitetas pagal savo darbo reglamento 97 taisyklę turi nuspręsti, ar pagal Fakultatyvų protokolą pranešimas yra priimtinas.

7.2. Kaip reikalaujama pagal Fakultatyvaus protokolo 5 straipsnio 2 dalies a punktą, Komitetas išsiaiškino, kad tas pats klausimas šiuo metu nėra nagrinėjamas pagal kitą tarptautinio tyrimo ar ginčo sprendimo procedūrą.

7.3. Komitetas atsižvelgia į Valstybės, Pakto Šalies, poziciją, kad pranešimas yra nepakankamai pagrįstas ir dėl šios priežasties nepriimtinas pagal Fakultatyvaus protokolo 2 straipsnį. Komitetas atsižvelgia į autoriaus teiginį, kad, dirbdamas valstybės įmonės „Lietuvos geležinkeliai“ tiktintoju-remontininku, jis, kaip nustatyta, privalėjo pasirašyti žurnale, patvirtindamas, kad patikrino traukinio vagonų ir stabdžių saugumą. Komitetas atsižvelgia į autoriaus teiginį, kad, pakartotinai ir sąmoningai įrašydamas „neprisiimu atsakomybės“, o ne pasirašydamas žurnale, jis reiškė pagal Pakto 19 straipsnį saugomą nuomonę ir neturėjo būti atleistas iš darbo. Komitetas atsižvelgia į nacionalinių teismų išvadas, kad autorius, kelis kartus padaręs tą įrašą, buvo raštu įspėtas apie galimas drausmines pasekmes, turėjo pasiaiškinti raštu ir asmeniškai per susitikimą su darbdaviu, vėliau tą patį pažeidimą padarė pakartotinai ir netrukus po to buvo atleistas. Komitetas atsižvelgia į atitinkamus nacionalinius ir administracinius standartus bei įstatymus, kuriais remiantis autoriaus elgesys buvo vertinamas kaip savavaliavimas ir sunkus drausmės pažeidimas, dėl kurio, įvertinus visas svarbias aplinkybes, jis galėjo būti atleistas iš darbo. Komitetas pažymi, kad autorius nepateikė jokio objektyviai pagrįsto pateisinimo, kodėl tikrinimo žurnale jis įrašė „neprisiimu atsakomybės“. Jis teigia, kad baiminosi, jog po jo atliktų patikrinimų prieš traukiniams išvykstant gali būti įvykdytas sabotazas ir jis būtų neteisingai apkaltintas dėl netinkamai atliktų patikrinimų. Vis dėlto Komitetas atkreipia dėmesį, kad autorius AB „Lietuvos geležinkeliai“ vagonų tiktintoju-remontininku pradėjo dirbti 1995 metais ir neteigia, kad per tuos du tarnybos dešimtmečius yra susidūręs su kokiu nors sabotazu ar melagingais kaltinimais. Jis taip pat nenurodo, kad, prieš nuspręsdamas atlikti ginčijamus įrašus ir nepatvirtinti savo atliktų patikrinimų, jis šiuos nuogastavimus išsakė savo darbdaviui. Patikrinimai buvo vienas iš pagrindinių pareigų, nustatytų jo pareiginiuose nuostatuose, elementų. Komiteto nuomone, autorius nepateikė jokių duomenų, kurie pagrįstų jo teiginį, kad be pagrįsto ir objektyvaus pagrindo raštu pareiškdamas, jog nevykdys įprastų ir esminių darbo pareigų, jis reiškė nuomonę, dėl kurios jis negalėjo būti atleistas iš darbo. Todėl autoriaus skundas pagal Pakto 19 straipsnį yra nepriimtinas remiantis Fakultatyvaus protokolo 2 straipsniu.

7.4. Dėl autoriaus teiginio, kad Valstybė, Pakto Šalis, pažeidė jo teisę į asociacijų laisvę, Komitetas pažymi, kad, remiantis jam pateikta informacija, autoriaus atleidimą iš darbo tiesiogiai lėmė jo atsisakymas vykdyti esminę jo profesinių pareigų dalį. Komitetas taip pat pažymi, kad nėra jokių įrodymų, jog autorius iš darbo buvo atleistas dėl jo pareigų arba veiklos profesinėje sąjungoje. Jis taip pat nepateikė duomenų, jog dėl jo profsąjunginės veiklos drausminis procesas buvo savavališkas arba šališkas. Komitetas taip pat atsižvelgia į Valstybės, Pakto Šalies, informaciją, kad, prieš išitraukdamas iš profesinių sąjungų judėjimą 2011 metais, autorius buvo šešis kartus baustas AB „Lietuvos geležinkeliai“ drausminėmis nuobaudomis. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas daro išvadą, kad skundas pagal Pakto 22 straipsnį yra nepakankamai pagrįstas ir todėl nepriimtinas pagal Fakultatyvaus protokolo 2 straipsnį.

7.5. Atsižvelgdamas į savo išvadas, Komitetas nemano, kad būtina nagrinėti kitus nepriimtino pagrindus.

8. Todėl Komitetas nusprendžia, kad:

- a) Pranešimas yra nepriimtinas pagal Fakultatyvaus protokolo 2 straipsnį.
- b) Šis sprendimas perduodamas Valstybei, Pakto Šaliai, ir autoriui.